

Kadar delimo dobrote.

Spisal *Andrej Rapè.*

Nad sinjimi vrhovi gorá, nad šumnim morjem, nad režečimi prepadi, nad vsesvetstvom sanja božični večer. Polagoma je izginila svetloba v svoje sijajne gradove, polagoma je iztegnil mrak kot polip svoje tisočere roke, temne roke vsepovsod. In kot nevesta, pričakujoč ženina, sanja božična noč, pričakujoč slovesnega trenutja — včlovečenja Kristusovega.

Božični večer! — O, koliko sladkih spominov so nešteto-krat zbudile samo te besede v srcih vaških otrok! Kako so hrepeneli po njem! Najljubše bi jim bilo, da je večni božični večer, zakaj večno bi se potem tako veselili ob čudokrasni božičnici, ki jim jo je vsako leto priredila dobra grajska gospoda. Kdo bi popisal ono radost, ki je sevala ob teh večerih iz oči in z obrazov vaške dece, dobre, nepokvarjene dece! Pa še veliko težje bi bilo popisati neizrazljivo, a vendar izraženo sladkost na obrazih grajske gospode, opazujoč veselo, ljubo ji mladino . . .

Letošnji božični večer v gradu v B . . . ni več tako svetel. Mračno je in temno v njem. Vsakokrat prej so z žarnimi lučmi porezali noči temne roke, ki jih je iztezala po vseh prostorih. Danes noči tega nihče ne brani! Vse je ovila v plašno temoto. Nikjer ni luči, povsod prazna črna noč . . .

I.

„Kam hočeš, Zorka?“

V očeh nadgozdarjeve hčerke so se zasvetile solze in odgovorila je dobri mami: „Tolažit grem grajsko gospodično!“

„Kako pa?“ vpraša radovedno ginjena mati.

„Prosila jo bom, naj ne bo tako neskončno žalostna. Gledala sem sedaj-le v njena okna. Še luči ni prižgala. Vem, da zopet joka po umrli mami! Rekla ji bom, da jo imam jaz silno rada in ne morem videti, da vedno joka po dobri mami, grajski gospé. Porečem ji, da je danes vesel božični večer in da ji danes mama pošlje angelčka v tolažbo in pa da jo pride Jezušček nocoj tolažit sam . . . Tako ji porečem in vem, da ne bo več tako žalostna. Ko pa ne bo več tako žalostna, pa bom jaz prižgala božično drevesce, in gledala bo lučce in potem bo tudi srečna.“

„Res je angelček naša Zorka,“ je zamrmrala zase mamica. Orosilo se ji je oko in ni branila hčerki iz sobe, dasi je bil že mrak.

II.

Plašno je zrla Zorka naokolo, prišedši iz sobe v mrak. Noč je že bila. In črna je bila ta noč. Okolo grada je vse skrivnostno tiho. Nič glasu, nič šuma. Semkaj s pokopališča je videti luči. V grajski kapelici so prižgane. Čudno podhrtevajo luči v kapelici. Glej! Zatrepetale so in se spele kvišku — pa zopet jele pojemati.

Zorka je stala pred grajskimi vrati. Zdelo se ji je, da mora v tem trenutku stopiti grajska gospodična iz grada in jo odvesti v lepo razsvetljene sobane, pod žareče božično drevésce, polno darov, polno radosti. Ali vrata so ostala zaprta, grad se ni razsvetlil, gospodične ni bilo.

Tam zadaj, nekje v parku je zalajal grajski Tiras. Pripodil je po drevoredu mačko, ki je hušknila mimo Zorke in zbežala na bližnjo lipo. Svetlikajočih se oči je stal Tiras pod lipo in gledal za ubeglo mačko. Še nekolikokrat je zalajal, potem pa počasi odkorakal proti hlevom. V Zorkinih prsih je trepetalo srce. Strah se je je loteval. Gori med vejami je videla mačko. Oči so se ji svetile kot dva oglja. Še enkrat je pogledala po grajskih oknih . . .

„Ali naj grem kar gor?“ si je šepnila. „Gor grem in poiščem v sobici gospodično,“ je dela in prijela za kljuko . . .

III.

V drevoredu so se začuli koraki. Droben pesek je škrtal in šumel pod njimi. Grajska hči se je vračala s pokopališča, kjer je obiskala umrlo mamo.

Zorka je čula te korake. Obstala je pri vratih in napeto zrla v drevored. Sem od zadnjih lip se je hitro pomikala črna postava. Zorka je spoznala grajsko hčer . . .

„Kaj naj ji rečem?“ je razmišljal otrok. „Oh, prej sem vse vedela, kako porečem, da potolažim dobro gospodično, sedaj pa sta me muca in Tiras tako prestrašila! . . .“

Bliže in bliže prihaja gospodična . . .

„Bog, ljubo božično Dete, te blagoslovi in ublaži bolečine tvojega srca, dobra gospodična!“ zadoni v uho grajski hčeri.

Stresla se je. Ta glas! Ona ga pozna! Pogleda kvišku . . .

Nadgozdarjeva hčerka, Zorka, njen ljubček, stoji ob grajskih vratih, roke sklenjene k molitvi. Po licu ji polze solze, debele kot jagode na molku. Lepe solze so, ah, tako lepe otroške solze! . . .

„Kaj delaš tukaj, Zorka?“

In zdramila se je deklica, ki je doslej stala pred vrati kot kip. Zbudila se je njena duša, ki je bila doslej zamaknjena v božično Dete, v molitev, ki je z njo prosila grajski hčeri olajšanja.

„Tolažit sem te prišla, dobra gospodična, ker si na nocojšni večer tako žalostna. Blagoslovi te in olajšaj ti Božič veliko žalost po umrli mami!“

Solze so se udrle curkoma po licu grajski hčeri. Roke je razpela, s trepečočo dušo blagosloвила otroka in pritisnila potem to ljubo Zorko na prsi. Vroče, vroče jo je poljubila.

Tiras se je iznova pripodil sem od pristave. Čutil je bližino zapovedovalke svoje. Mačka je še vedno sedela na lipi in gledala otroka in gledala grajsko hčer s tistimi ognjenimi očmi.

„Pojdi z menoj, Zorka!“ je rekla gospodična in prijela otroka za roko. „Ve li mama, da si šla k meni?“

„Da! Povedala sem ji, da te grem tolažit.“

In gospodična je odvedla Zorko za roko v grad, govoreč: „Tolažit si me prišel, ti ljubi, dragi otrok! Kako sem ti hvaležna! Kako dobro dé to žalostnemu mojemu srcu! Mir si mi prinesla! Kaj pa naj jaz tebi dam, srček moj?“

„Vesela bodi, gospodična!“ je otročje odgovorila Zorka, „in pa še . . .“ Zorka je umolknila.

„Kaj še? Le povej, ljubi otrok!“

„Saj si ne upam povedati!“

„Le kar povej, brez skrbi povej!“

In Zorka je pričela: „Našega soseda Tinček, saj ga poznaš, gospodična, tisti Tinček, ki je tako priden, da nikdar ne žali mamice, je tako ubog. Sama sta z mamico v tisti skoro podrti bajtici, pa nimata ne obleke ne kruha ne drv. Danes sem bila tam. Videla sem, kako je Tinček lačen. Košček kruha sem imela v roki. Kako je milo gledal vanj! In ponudila sem mu kruh, pa je rekel: „Ne, Zorka, ne vzameš! Pa ti ne boš imela in boš lačna, pa ti bo hudo!“ Zajokala sem in mu posilila kruh, pa ga ni jedel. Dal ga je na mizo in ga prihranil materi. — V šoli pa sem slišala, ljuba gospodična, da delitev dobrot lajša in mori žalost in človeka pridobiva zopetnemu življenju, in sem mislila . . .“

„Vem, ljuba Zorka, kaj si mislila!“ In iznova so se ji udrle solze po licu. Vnovič je pritisnila dobrega otroka na prsi. „Moj Bog, kako to dobro dé!“ je šepetala. „Kaj se je zdaj-le zgodilo z mano?“

Zorka, sloneč ji na prsih, je dvignila ljubko glavico in neskončno milo, neskončno proseče zrla gospodični v obraz. V očeh se ji je svetila nedolžna sreča. Gospodični se je v srcu jelo nekaj svetliti. Tisto neprodorno temo njene duše je obsijal žarek. Jelo se je daniti. Zdelo se je gospodični, da se je na obzorju nje nežalostne duše prikazalo solnčece. Zdelo se je gospodični, da so posvetile v njeno dušo oči dobrega otroka. Prav v sredino njenega duševnega življenja so posvetile otrokove oči. Solze, ki so ji tekale po licu, so napravile žalosti pot iz srca. V sladki bližini dobrega otroka ji je bolna duša vstajala k življenju, k zopetni sreči. Sklep, da hoče danes deliti dobrote, je navdajal njeno notranjost z radostjo.

„V žalosti sem pozabila ljubezni do bližnjega,“ je rekla. „Daj, dobri Božič, da Zorka nikoli ne okusi take žalosti!“

Pozvonila je. Hišna se je oglasila.

„Stopi k Dolenčevim,“ je ukazala gospodična, „in pokliči mater in Tinčka v grad. Pozno še ni, lahko še prideta!“

Hišna je odšla.

„Medve, ljuba Zorka, pa greva medtem v kapelico, pa se zahvaliva Jezuščku, ki pride danes na svet, da je poslal po tebi mir v moje srce. Potem stopiva do tvojega doma in pokličeva še tvoje bratce in sestrice pa mamico, naj pridejo k meni. Božično drevesce hočemo nažgati tudi danes kot vedno doslej! Ti, ljubi otrok, si me spomnil dolžnosti do umrle matere. Že pred meseci je pripravila blaga žena vse za letošnjo božičnico. Kako bi bila vesela tega večera! Ali ni ji bilo usojeno. Šla je k Bogu po plačilo. Mene pa je dušila bol, in v žalosti sem pozabila na vse.“

Odšli sta. Spotoma je gospodična naročila strežaju, naj takoj obvesti vse vaške otroke, da je v gradu tudi letos zanje pripravljena božičnica.

IV.

In ponovil se je veseli božični večer tudi letos v gradu. In žarelo je polno otroških oči v veselju, in rdela so lica radosti. Razsvetlila se je sobana: zagorelo je božično drevesce. Odsevala je radost z lic blage grajske hčere, ki je delila obila in lepa darila vsem, posebe še Tinčku in njegovi materi.

V gradu je vladalo veselje, zunaj je plavala sanjava božična noč.

Zaspani Jožek.

*Ko se Jožek prebudi,
na dvorišče prihiti
gledat, če je še tako
vse kot je zvečer bilo.
A poglej ga spaka, glej:
Vrana se grohoče z vej,
nanj petelin zagrmí,
zre v zaspane mu oči,
pute kokodakajo,
žabe njemu kvakajo,
vse pozdravlja ga, prav vse —
stari ga puran le ne . . .*

*Fezno on se le drži,
nos mu prav do tal visi,
perutnice pa raspne,
neprestano v Joška zre.
Kar se zapodi puran
v Joška, da je sbežal stran,
vežo za seboj zaprl,
sebe samega podrl . . .
Zdaj je siromak spoznal,
da je pač predolgo spal,
dedu rdečo kapo vzal
in si jo na glavo del . . .*

Borisov.

